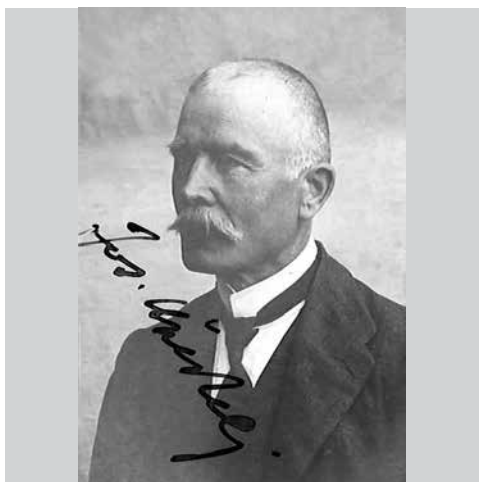

IVAN ŠTREKELJ (1880–1959), UČITELJ IN ŠOLSKI UPRAVITELJ

Ivan Štrekelj (1880–1959), učitelj in šolski upravitelj.

Rojen je bil 21. decembra 1880 v Ljubljani, očetu Jožefu in materi Frančiški, rojeni Kačar. Imel je še dve leti starejšega brata Antona, ki je postal stavec. Najprej je obiskoval prvo deško petrazredno ljudsko šolo (Ledinno), nato je opravil tri razrede prve državne gimnazije v Ljubljani in štiri letnike učiteljskega. Maturiral je 8. julija 1901.

Prvega oktobra je bil sprejet na prvo mestno deško osnovno šolo v Ljubljani. Nadomeščal je učitelja Engelberta Gangla, ki je imel v šolskem letu 1901/02 dopust, ker je nadaljeval študije na dunajskem pedagogiju. To je bila šola za izobraževanje učiteljev na me-

ščanskih šolah. Štrekelj je bil v tem šolskem letu razrednik 4. c razreda. Tam je poučeval vse predmete po 24 ur na teden. Poleg tega je vodil cerkveno petje pri šolskih mašah.¹

Za svoje delo je dobil 2. oktobra 1902 pohvalo ljubljanskega mestnega šolskega sveta.²

16. septembra 1902 je bil imenovan za začasnega učitelja na enorazredni šoli v Sorici, 26. septembra 1903 pa je prišel na Vrhniko. Tu je 7. novembra 1903 opravil strokovni izpit. Usposobljen je bil za poučevanje slovenščine, nemščine, petja in telovadbe. 23. februarja 1904 je postal stalni učitelj. Prvo leto je učil vse predmete v 1. deškem razredu, naslednje leto v 2. deškem razredu, posebej pa še petje v 3. razredu. V šolskem letu 1905/06 je hodil dvakrat na teden poučevat na ekskurendno šolo v Bevkah. V njej je bilo 40 deklet in 38 fantov. Tu je poučeval do začetka šolskega leta 1909/10. Takrat je začel poučevati na vrhniški ponavljalni šoli. Z odlokom deželnega šolskega sveta 14. julija 1909 je dobil Metelkovo ustanovo v znesku 80,41 kron. To je ustanovil profesor Fran Metelko. Dobil pa jo je lahko ljudskošolski učitelj, ki se odlikuje »*po npravnosti, poklicni vnemi, po skrbni gojitvi slovenskega jezika s požlahtnitvenjem sadnih dreves in z dobrim obdelovanjem šolskih vrtov*«. ³

Med 23. avgustom in 11. septembrom 1909 je obiskoval tečaj za obrtno-trgovske predmete na obrtnonadaljevalnih šolah na c. k. umetnostno obrtni strokovni šoli v Ljubljani.

Leta 1911 se je udeležil kmetijskega tečaja na kmetijski šoli Grm, ki ga je omogočilo ministrstvo za nauk in bogočastje, skupaj z ministrstvom za poljedelstvo. Tečaj je trajal od 17. julija do 19. avgusta. Na njem je bilo 20 učiteljev s Kranjske in 7 z Goriškega. Udeleženec tečaja je pisal o njem v Učiteljskem tovarišu tako: *»Tečajev namen je bil, usposobiti učitelje, da bi vodili kmetijske nadaljevalne tečaj v zvezi z ljudskimi šolami, ki se imajo sčasoma ustanoviti. V te bi hodila mladina od 15. do 18. leta, t. j. ravno v dobi, ko je najbolj izpostavljena škodljivim vplivom svoje okolice ... Pouk je obsegal sadjarstvo, vinogradništvo, kletarstvo, posebno in specialno poljedelstvo, mlekarstvo, gospodarstvo, gozdarstvo, živinozdravništvo, živinorejo, čebelorejo, perutninarstvo, pedagoško predavanje, življenje in pridelovanje rastlin, zakonodajstvo. Teorije je bilo 140 ur, praktičnih vaj 90 ur ... Bili smo na Grmu od vseh vetrov, najrazličnejših mišljenj, toda skupno bivanje pod gostoljubno streho grmske šole ... nas je kmalu združilo. Semtertja je zavalovalo kaj med nami, mnenje so se križala, pa je kmalu vesela pesem, splošna prizanesljivost naredila mir in sloga ... Tako je bil omogočen ugoden uspeh tečaja.«*⁴

Z odlokom deželnega šolskega sveta je Štrekelj 29. novembra 1911 dobil 50 kron nagrade za kmetijski pouk.

Na Vrhniki je stanoval na Gradišču št. 4 v hiši Franca Tršarja.⁵ 8. januarja 1913 se je poročil z deset let mlajšo Marijo iz družine Pečkaj, ki je stanovala na vrhniškem Hribu. Imela sta dve hčerki: Marijo, rojeno 1914, in Franciško, rojeno 1915. Od leta 1906 je bil tajnik krajevnega šolskega sveta. V šolskem letu 1909/10 je ta svet sklenil urediti novo šolsko »matriko«. Štrekelj jo je izdelal in do-

bil za nagrado 100 kron.

V šolskem letu 1910/11 je začel poučevati sadjarstvo, zelenjadarstvo in cvetličarstvo 12- in 13-letne učence. Pouk se je pričel 1. februarja 1911. Potekal je ob sredah in sobotah od 15. do 16. ure. Deželni šolski svet mu je z odlokom 29. decembra 1911 ponudil 50 kron nagrade za kmetijski pouk.⁶

Ko je bila leta 1910 na Vrhniki ustanovljena podružnica Slomškove zveze, je bil izvoljen v odbor, leta 1913 pa je postal tudi predsednik te podružnice. Tega leta je na njenem zborovanju tudi predaval o tem, *»kako more učitelj spreobrniti skrajno nemarne in zanižarne učence«*.⁷ Podružnico je vodil tudi naslednje leto, nato pa je z njegovim odhodom v vojsko prenehala delovati. Mobiliziran je bil med 15. februarjem 1915 in 1. novembrom 1918.

4. in 5. maja 1913 je obiskoval kmetijski tečaj v Zalogu pri Ljubljani. Bil je varuh šolske knjižnice, med prvo svetovno vojno leta 1914 pa začasno tudi varuh šolskih učil.

Leta 1919 je postal član Slovenske šolske matice.

27. oktobra 1921 je postal začasni upravitelj vrhniške šole, ker je nadomeščal obolelega upravitelja Karla Matajca. Po njegovi smrti je postal za dva meseca stalni šolski upravitelj, in sicer od 5. septembra do 16. novembra 1924, ko je postal upravitelj Milan Emil Schiffner. Bil je podporni član Orlovskega odseka Vrhnika in je nekaj časa deloval tudi v njegovem odboru.

Štrekelj je na Vrhniki ostal do 30. julija 1928, nato pa je odšel v Ljubljano. Postal je učitelj na III. deški osnovni šoli Vrtača. Poučeval je 3. c razred. Kot učitelj je bil odlično ocenjen. 7. avgusta 1931 je dobil od kraljevske banske uprave pohvalni dekret.

Vrhniško - logaška podružnica Slomškove zveze je imela redni občni zbor dne 18. oktobra t. l. na Vrhniki. Iz tajniškega poročila povzamemo, da je v minulem letu zborovala podružnica dvakrat na Vrhniki. Meseca julija pa je oskrbela svojim članom zanimiv zlet v romantično in zgodovinsko znamenito Predjamo na Krasu. — Podružnica šteje danes 29 rednih članov, in sicer: 2 učitelja, 14 učiteljic in 12 duhovnikov ter 2 podporna člana. — Nanovo so bili izvoljeni v odbor gg.: predsednik učitelj Ivan Štrekelj, podpredsednik katehet Ivan Primar, tajnica učiteljica Marija Jurjevčičeva, blagajničarka učiteljica Marija Smolkova, ostalo odborniki ozir. odbornice: nadučitelj Josip Zakrajšek, učiteljica Marija Marinkova in župnik Anton Poljšak. — Nato nam je g. učitelj Ivan Štrekelj podal v svojem referatu nekaj nasvetov, kako more učitelj izpreobrniti skrajno nemarne in zanikarne učence. — Dne 19. novembra je zopet zborovala podružnica na Vrhniki. Udeležba je bila nadvse zadovoljiva, saj toliko zborovalcev — bilo nas je krog 20

— se še ni zbralo, odkar obstoji podružnica; le nekateri člani ozir. članice izostajajo še vedno s premalenkostnimi izgovori od naših zborovanj. Sklenili smo, da podružnica odslej ne bo več posameznim članom pošiljala vabil k zborovanjem, temveč dan in kraj zborovanja se bosta objavila v »Slovenskem Učitelju« in nekaj dni pred zborovanjem v »Slovincu«. — K slučajnostim se oglasi g. župnik Remškar iz Dol. Logatca, ki je mnenja, da pravi učitelj Slomškar nikakor ne sme izostati od naših društvenih prireditev, kar pa se ponekod dogaja. Pridno se zlasti sedaj pozimi poprimimo dela v naših izobraževalnih društvih; tudi učiteljicam se nudi plemenito izobraževalno delo v Bogomilah in Marijinih kongregacijah. — Na tem zborovanju je predavala učiteljica Jurjevčič o temi »Žbujaj v učencu samozavest!« — Ker v naši podružnici vsled precejšnje oddaljenosti nekaterih članov ni mogoče pozimi prirediti zborovanja, se bomo sešli zopet šele 12. marca na Vrhniki.

Kamniška podružnica Slomškove zveze je kar najlepše zborovala dne

-Vrhniško-logaška podružnica Slomškove zveze ... (Slovenski učitelj 1913, (15. 12.), št. 12, str. 282).

V Ljubljani je stanoval na Vodmatu št. 286.

20. oktobra 1936 je bil imenovan za šolskega upravitelja na 6. deški osnovni šoli v Mostah, vendar je že dan kasneje postal vršilec dolžnosti sreskega šolskega nadzornika za Ljubljano - vzhodni del. Na tej funkciji je ostal do upokojitve 30. septembra 1937. Umrl je leta 1959. Pokopan je na ljubljanskem pokopališču.

Opombe:

- 1 Letno poročilo I. mestne petrazredne deške ljudske šole v Ljubljani 1901/1902. V Ljubljani, 1903, str. 3 in 5.
- 2 Arhiv Slovenije, AS-231, Ministrstvo za prosveto, personalna mapa, škatla 77.
- 3 Metelkove ustanove. Učiteljski tovariš (v nadaljevanju UT) 1905, (20. 1.), št. 3, str. 23.
- 4 Kmetijski tečaj na Grmu. UT 1911, (9. 9.), št. 36, str. 3.
- 5 Polona Zalokar: Hiše se spreminjajo, sledovi ostajajo - II, Vrhniško Gradišče skozi stoletja. Vrhniški razgledi 2009, št. 10, str. 19).
- 6 Zgodovinski arhiv Ljubljana, VRH-48, Osnovna šola Janeza Mraka. Šolska kronika, škatla 1.
- 7 Vrhniško-logaška podružnica Slomškove zveze ... Slovenski učitelj 1913, (15. 12.), št. 12, str. 282.